

20.6.2012

Ympäristöministeriölle

Lausunto ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen valvontaa ja hallintopakkoa koskevasta ehdotuksesta

Ympäristöministeriö on asettanut nähtäville luonnoksen ympäristönsuojelulain valvontaa koskevaksi luvuksi sekä sen tausta-aineistona olleen selvityksen. Luonnos sisältää ehdotuksen valvontamaksujen käyttöönotosta. Jatkovalmistelua varten toivotaan erityisesti mielipiteitä valvontamaksusta, sen käyttöön ottamisesta ja käyttöalasta. Luonnoksessa esitetyn lisäksi esillä ovat olleet mahdolliset maksuhelpotukset pienille ja keskisuurille yrityksille sekä maataloustukivalvonnan ja ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan päällekkäisyys ja sen vaikutukset valvontaan ja valvontamaksuihin.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry (YSV) katsoo, että esitetty luonnos ympäristönsuojelulain valvontaa koskevista säännöksistä on hyvin perusteltu ja selkeä. Erityisesti uusi valvonnan järjestämistä koskeva pykälä on tärkeä valvonnan resurssivaatimusten tueksi. YSV pitää erityisen tärkeänä, että jatkossa ympäristövalvonnan toteutumista seurataan ympäristöministeriön toimesta. Tarvittaessa viranomaistoiminnan järjestämisestä vastaavaa tahoa pitäisi voida huomauttaa valvonnan laadusta ja resursoinnista. Näin kuntien ja valtion valvontaviranomaisen riittävien resurssien merkitys nousisi esille. Tällaisilla ministeriöistä tulleilla huomautuskirjeillä on ollut vaikutusta mm. ympäristöterveydenhuollon resursseihin. Seuranta- ja puuttumisvelvoite tulisi kirjata valvonnan järjestämistä koskevaan pykälään.

Käsittelymaksuja koskeva 105 §:n 1 momentti ja 3 momentti vaikuttavat olevan osin rittiidassa keskenään. Ensimmäisenä mainitaan valvontaohjelman tarkastusten lisäksi maksullisiksi rikkomuksia koskevat valvonta-asiat, myöhemmin todetaan, etteivät viranomaisen tai haitankärsijän vireille panemat asiat olisi maksullisia. Ajatuksena on selvästi ollut säilyttää nykyinen käytäntö, jossa maksua ei voi periä vireille panijalta, ellei kyse ole selkeästi perusteettomasta vireillepanosta. Rikkomusta koskevat valvonta-asiat tulevat kuitenkin lähes aina vireille haitan kärsijän tai viranomaisen (valvontaviranomainen tai muu viranomaistaho) vireillepanon seurauksena. Valvonta-asia, jota ei saada korjaantumaan neuvotteluin ja kehotuksin, on lähtökohtaisesti riittävä ja valitusherkä. Tällaisessa asiassa viranomaistoiminnan maksullisuutta koskevien säännösten tulee olla erittäin selkeitä. YSV katsoo, että tältä osin säännöstekstin selkeyttäminen olisi tarpeen.

Valvonnan kannalta ongelmalliseksi saattaa muodostua siirtyminen maksuttomasta maksulliseen valvontaan. Maksullisuuden alkaminen pitää olla yksiselitteinen eikä siihen saa liittyä tulkinnanvaraa. Esitetty perustelu sisältää jo melko selkeän kannanoton asiasta. Rikkomus- ja hallintopakkoasiassa tulisi ilmoittaa asiakkaalle, kun maksullinen valvonta alkaa. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi kuulemiskirjeen yhteydessä, jossa kuullaan hallintopakon asettamisesta. Tärkeää olisi määritellä kirjallinen toimintatapa viranomaisille, jotta maksullisuuden alkaminen tapahtuisi yhtenäisellä tavalla eri kunnissa ja viranomaisissa. Toimintaohje olisi tarpeen asiakkaiden yhtenäisen kohtelun takaamiseksi.

Valmisteluaineistosta ei käynyt ilmi, onko voimassaolevan ympäristönsuojelulain 85 §:n mukaisen yksittäisen määräyksen valvonnan maksullisuutta harkittu. YSV katsoo, että

tältä osin tulisi ainakin harkita määräyksen noudattamisen valvomiseksi tarpeellisten tarkastuksien määräämistä maksullisiksi.

YSV pitää erittäin epätodennäköisenä, että ympäristövalvonnan maksullisuus voisi muodostua esitetyn luonnoksen mukaisesti toteutettuna kohtuuttoman kalliiksi pienille tai keskisuurille yrityksille tai maataloudelle. Lähtökohtaisesti vähän ympäristöä kuormittavat pienet toiminnot tulisivat valvontaohjelman mukaisesti tarkastettaviksi melko harvoin. Pienten toimintojen lupamääräykset sisältävät harvoin laajoja raportointi- tai tarkailumääräyksiä. Mikäli pienen yrityksen toiminta kuitenkin aiheuttaa merkittävää riskiä ympäristölle, tulisi yrityksen nähdä ympäristövalvonnasta perittävät maksut osana toiminnan pakollisia ympäristökustannuksia. Valvonnan tarpeellisuus on ratkaistava ympäristön pilaantumiseen liittyvien päästö- ja sijaintiriskien perusteella. Taloudelliset syyt eivät missään tapauksessa saa muodostua määrääväksi tekijäksi.

YSV katsoo, että esitetty luonnos tarjoaa hyvän aloituslähtökohdan maksulliselle ympäristövalvonnalle. Valvonnan maksullisuuden toimivuutta ja siitä saatuja kokemuksia tulee seurata aktiivisesti ja maksullisuutta kehittää saatujen kokemusten perusteella.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) ry:n puolesta,

Katariina Serenius
puheenjohtaja

Kirsi Järvinen
sihteeri

Tiedoksi: Suomen Kuntaliitto

Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry on perustettu 1981 ja toimii ympäristönsuojelussa eri hallinnonaloilla työkentelevien henkilöiden yhdyssiteenä järjestämällä kokous-, esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia sekä kursseja. Yhdistyksen tavoitteena on edistää ympäristönsuojelualalla toimivien ammatillista osaamista sekä tehdä ympäristönsuojelualaa tunnetuksi. Tällä hetkellä yhdistyksessä on jäseniä noin 220.